

Suomen kielen ja suomalais-ugrialaisten kielten ja kulttuurien sekä kotimaisen kirjallisuuden valintakoe 2022

TEHTÄVÄT JA ARVIOINTIPERUSTEET

OSA 1: Suomen kieli (40 p.)

Osan 1 tehtävä perustuu ennakkomateriaalina annettuun Katri Priikin artikkeliin *Antagonistin äänellä*. Hän-pronominin käyttö valituskertomuksessa sekä yhteen kirjoitettuun keskustelukatkelmaan (erillinen aineisto). Keskustelukatkelmaan on lisätty rivinumerot (esim. 03, 12) ja sen oheen on liitetty myös litterointimerkit.

Aineisto on poistettu tekijänoikeussyistä.

Tehtävä 1.1.

Miten *hän*-pronominilla viitataan Priikin tutkimassa aineistossa Valtteriksi kutsuttuun henkilöön (eli valituskertomuksen antagonistiin)? Erittele artikkelissa kuvattuja *hän*-pronominin keskeisiä käyttötapoja ja jäsentele vastauksesi näiden mukaan. (0–20 pistettä.)

Arviointiperusteet

1. Kieliasu ja jäsentely 0–5 p.

- Vastauksen rakenteen, käsittelytavan ja perustelujen loogisuus ja havainnollisuus
- Käsitteiden käytön tarkkuus ja monipuolisuus
- Kieliasun moitteettomuus (mm. virkerakenteet, oikeakielisyys, tyyli)
- Vastauksen taustoitus ja kontekstualisointi, esimerkiksi:
 - o Artikkelin vuorovaikutussosiolingvistisen näkökulman ja aineiston esittely.
 - o Lajikysymys ja suhde lähilajeihin: valituskertomukselle tyypilliset piirteet.
 - o *Se/hän*-pronominivaihtelu: aiemmassa tutkimuksessa vaihtelua on selitetty mm. puhujan taustalla tai puhetilanteen muodollisuudella, kun taas Priikin fokuksessa on pronominin logoforiseen funktioon liittyvä kerronnallinen tehtävä.

Sisältöpisteitä on voinut saada seuraavien Priikin artikkelin päänäkökulmien käsittelystä. Näkökulmat lomittuvat, joten osa mainituista sisällöistä sopii useammankin näkökulman alle käsittelytavasta riippuen.

2. Logoforinen *hän*-pronomini ja kerronnan dramatisointi referoinnin avulla 0–5 p.

- Artikkelin aineistossa *hän*-pronomini liittyy ennen kaikkea osallistujien äänten referointiin joko selvästi logoforisissa tai epäsuoremmin referoivissa yhteyksissä. (Olennaista on, että vastauksessa on ymmärretty ero referoivan ja ei-referoivan *hän*-viittauksen välillä.)

- Logoforisuuden määritelmä ja referoinnin eri muotojen esittely (epäsuora, suora ja sekaesitys).
- Referoinnin kerronnalliset funktiot: mm. kertojan etäännyttäminen kerrotusta, kertomuksen uskottavuuden lisääminen, referoitavan tyypittely ja kontrasti kertojan ja referoitavan välillä.
- Pronominin käyttö varsinaisen puheen referoinnin lisäksi ajatusten ja intentioiden tulkintaan.
- Antagonistin referointi kohosteisella äänellä ("nariseva", "nasaalinen", "etinen" ja "venyttelevä"); terävät s-äänteet, joihin liittyy mielikuvia mm. maaseudun ja kaupungin vastakkainasettelusta; *mä*- ja *sä*-pronominimuodot, jotka tyypillisiä eteläsuomalaiselle kaupunkipuhekielelle).
- Äänen esittäminen toimii epäsuorana evaluointina (mm. esittää kertojan syyttömänä ja antagonistin sellaisessa valossa, että kuulija voi päätyä esim. tulkintaan "itsekäs valehtelija").

3. Ironinen kaiuttaminen ja pronominin negatiivinen sävy 0–5 p.

- Pronominilla on perinteistä vähättelevää tai kuulopuheeseen liittyvää käyttöä, mutta Priikin mukaan osa nykyisestä negatiivisesta sävystä selittyy pikemminkin ironisella käytöllä.
- Ironisen tulkinnan taustalla puolestaan on pronominin kuuluminen normitettuun yleiskieleen ja esimerkiksi kohteliaisiin asiakaspalvelutilanteisiin. Esimerkiksi kunnioittavuuden ja kielteisyyden ristiriita voi näin ollen tuottaa käyttökontekstissaan ironisen tulkinnan.
- Ironian määritelmä: ironia negatiivisena evaluointina, jonka jokin elementti on ilmaistu epäsuorasti, moniäänisyyteen kätkeytyneenä.
- Muut ironisen kaiutuksen kontekstuaaliset vihjeet (mm. äänenlaadun muuntelu, lausuman sisältö suhteessa keskustelukontekstiin). *Hän*-pronomini yksinään ei siis ole riittävä vihje, sillä sitä käytetään myös ei-ironisessa antagonistin tunteiden tulkinnassa.
- Referoidut lausumat kuuluvat samalla sekä kerrontaan että kerrottujen tapahtumien arviointiin: niissä kuuluu sekä antagonistin alkuperäinen ääni että ivallinen kertojanääni (sekaesitys).

4. Pronominin rooli keskustelun jäsentymisessä ja laajempi käyttö "antagonistin pronominina" 0–5 p.

- *Hän*-pronomini liittimenä, joka erottaa kertomuksen maailmaa puhetilanteesta ja merkitsee siirtymää referointiin, jotta kuulija tietää kenen äänellä kulloinkin puhutaan.
- Antagonisti "kuvitteellisena puheaktipersoonana" tai "kuvitteellisena osallistujana".
- Pronominilla jäsennetään osallistumiskehikkoa sekä hallitaan dramatisointia keskustelun rakenteessa: sillä erotetaan kertojan ja antagonistin vuorot ja rakennetaan niiden välille tietynlaista, kertojan intressejä palvelevaa suhdetta.
- Toisaalta *hän*-pronominia käytetään viittaamaan antagonistiin myös referoivien jaksosten ulkopuolella tilanteiden ja toiminnan kuvauksissa.
- Käyttö siis leviää keskustelun aikana muihinkin kuin negatiivisiin käyttöyhteyksiin ja muihinkin kuin referoiviin tai tulkitseviin käyttöyhteyksiin.

0–5 p. → Vastaus on niukka, ja siinä on mainittu vain yksittäisiä sisällöllisiä näkökulmia tai hyödynnetty vain irrallisia lukemiston käsitteitä. Vastaus jää abstraktiksi, epähavainnolliseksi tai epämääräiseksi. Vastaus voi myös sisältää virheitä tai epärelevanttia sisältöä. Kieliasussa, jäsentelyssä tai argumentoinnissa voi olla selviä puutteita.

6–10 p. → Vastauksissa on tyydyttävällä tavalla hahmotettu pronominin käytön kokonaiskuva, vaikka eri näkökulmia ei välttämättä ole avattu tai havainnollistettu paljoakaan. Artikkelin keskeisiä käsitteitä on omaksuttu jossain määrin, mutta niiden käyttö voi olla pintapuolista tai horjuvaa. Vastaus voi olla aineistoa selostavaa pikemminkin kuin pronominin käytön funktioita erittelevää. Vastauksessa voi olla lisäksi lieviä virheitä tai pieniä määriä epärelevanttia sisältöä. Kieliasussa, jäsentelyssä tai argumentoinnissa voi olla puutteita.

11–15 p. → Vastauksessa on huomioitu kaikki olennaiset pronominin käyttöön liittyvät ulottuvuudet (2–4), joskin niiden käsittelyn laajuudessa tai käsittelytavassa voi olla epätasaisuutta. Artikkelin keskeisiä käsitteitä on omaksuttu, ja niiden käyttö on pääasiassa tarkkaa. Asiasisällössä ei ole virheitä, korkeintaan pieniä lipsahduksia. Kieliasu on pääasiassa moitteeton, jäsentely selkeä ja argumentointi uskottavaa.

16–20 p. → Vastauksessa on huomioitu kaikki olennaiset pronominin käyttöön liittyvät ulottuvuudet (2–4), ja niiden käsittely on kattavaa ja havainnollista. Käsitteiden käyttö on monipuolista ja tarkkaa, ja käsitteet kytkeytyvät konkreettisesti aineiston kielellisiin ilmiöihin ja yksityiskohtiin. Jäsentely on selkeä ja argumentointi vakuuttavaa. Vastauksen kieli on moitteetonta ja tyylillisesti sujuvaa.

Tehtävä 1.2.

Vertaile pronominien *se* ja *hän* käyttöä keskustelukatkelmassa 1. Erittele pronominivalinnan vaihtelua ja funktioita. Hyödynnä Priikin artikkelissaan esittelemiä käsitteitä, näkökulmia ja havaintoja. Perustele väitteesi ja havainnollista niitä esimerkein. Varmista, että esimerkeistäsi käy ilmi, mihin katkelmassa käytettyyn ilmaukseen viittaat. (Hyödynnä katkelmiin lisättyä rivinumeroitusta.) (0–20 pistettä.)

Aineisto on poistettu tekijänoikeussyistä.

Arviointiperusteet

Arvioinnissa otettiin huomioon sekä vastauksen sisältö että sen muoto, niin tekstin argumentaation rakentumisen, vastauksen kokonaiskoherenssin kuin kieliasunkin näkökulmasta. Hyvä vastaus edellytti a) luetun artikkelin ymmärtämistä, b) kokeessa jaetun keskustelukatkelman tarkkaa tulkintaa, c) artikkelin näkökulmien soveltamista jaettuun keskusteluaineistoon, d) esimerkkien yksityiskohtaista tarkastelua ja e) havaintojen esittämistä jäsentyneellä tavalla.

Koska luetusta tausta-artikkelista oli tässä tehtävänannossa mahdollista nostaa esiin erilaisia näkökulmia ja koska pitkistä keskustelukatkelmista saattoi nostaa tarkasteltavaksi monia erilaisia ilmiöitä, näissä arviointiperusteissa ei voi esittää tarkkaa luetteloa, jonka perusteella pisteet suoraan muodostuivat. Sen sijaan alla on kuvattu tyypillisten vastausten ominaispiirteitä. Vastaukset voi ryhmitellä neljään perustyyppiin: 16–20 pistettä, 11–15 pistettä, 6–10 pistettä, 0–5 pistettä.

16–20 pistettä

- Vastaa tehtävänantoon: nostettu aineistosta näkyviin pronominivaihtelu ja siihen on onnistuneesti sovellettu Priikin esiin nostamia käsitteitä ja näkökulmia.
- On ymmärretty keskustelukatkelma ja valittu siitä muutama kohta, joihin viitataan tarkasti.

- Priikin artikkeli on ymmärretty, sen keskeiset mekanismit tunnistettu ja tuotu aineiston analyysiin.
- Vastaus on jäsennelty hyvin, siinä on käsitelty keskustelukatkelmaa ja se on kielellisesti moitteeton tai siinä on vain vähän huomautettavaa.
- Yksittäisiä pisteitä on vähennetty, kun jokin edellä kuvatuista kriteereistä ei ole täysin täyttynyt.

11–15 pistettä

- Vastaa tehtävänantoon: nostettu aineistosta näkyviin pronominvaihtelu ja siihen on sovellettu joitain Priikin esiin nostamia käsitteitä ja näkökulmia.
- On ymmärretty pääpiirteittäin keskustelukatkelma ja valittu siitä muutama kohta, joihin viitataan tarkasti.
- Priikin artikkelin keskeisiä mekanismeja tunnistettu ja tuotu aineiston analyysiin. Analyysissä ja havainnoissa voi olla kuitenkin ylimalkaisuutta tai joitain virheellisiä tulkintoja.
- Vastaus on pääpiirteittäin tekstuaalisesti ja kielellisesti kunnossa, mutta huomautettavaa on.

6–10 pistettä

- Täyttää tehtävänannon tyydyttävästi: joitain havaintoja pronominvaihtelusta, jonkinlaisia viittauksia Priikin artikkeliin.
- Saatettu tehdä joitain keskeisiä havaintoja, mutta vastaus saattaa osoittaa esimerkiksi suuria ongelmia pohjatekstin ymmärtämisessä tai siinä ei ole osattu soveltaa luetun artikkelin näkökulmia nyt tarkasteltuun aineistoon
- Vastauksissa saattaa olla yksinkertaistuksia, käsitteellistä epätarkkuutta, sisällöntason analyysiä, vääriä tulkintoja
- Ongelmia tekstin rakentumisessa ja kieliasussa

0–5 pistettä:

- Ei vastaa tyydyttävästi tehtävänantoon
- Tyhjä kenttä (0 pistettä)
- Yksi tai kaksi riviä, joissa joko ei ole tehty havaintoja tai on tehty muutamia pieniä havaintoja (noin 2-3 pistettä)
- viiteen pisteeseen on ollut mahdollista päästä, jos lyhyt vastaus jossain määrin välittää kuvaa siitä, että artikkeli ja aineisto on ymmärretty.

OSA 2 Kirjallisuus (30 p.)

Osan 2 tehtävä perustuu ennakkomateriaalina annettuun Noora Vaakanaisen artikkeliin *Memetelöintiä: Yhteisöllisyyden poetiikka Kristina Carlsonin Herra Darwinin puutarhurissa* sekä kahteen kaunokirjalliseen katkelmaan (erillinen aineisto). Kaunokirjallisiin katkelmiin on lisätty rivinumerot (esim. 03, 12). Katkelmia on lyhennetty poistamalla välistä tekstiä; poistot on merkitty merkinnällä [--].

Aineisto on poistettu tekijänoikeussyistä.

Tehtävä: Aineisto-osioissa on katkelma Aila Meriluodon *Pommorommo*-teoksesta (katkelma 1) ja Pirkko Saision *Pienin yhteinen jaettava* -teoksesta (katkelma 2). Vertaile katkelmia 1 ja 2 keskenään niin, että keskityt erittelemään niiden kerrontaa ja tulkitsemaan, mitä tehtäviä kerronta saa katkelmissa. Hyödynnä Vaakanaisen artikkelissaan esittelemiä käsitteitä ja näkökulmia. Suhteuta tarkastelusi Vaakanaisen tekemiin havaintoihin. Perustele ja havainnollista väitteesi esimerkein. Varmista, että havainnollistuksista käy ilmi, mihin katkelmissa käytettyyn ilmaukseen viittaa. (Voit hyödyntää myös katkelmiin lisättyä rivinumeroitua.) Vastauksen kielellinen ilmaisu ja jäsentely vaikuttavat arvosteluun.

Arviointiperusteet

Vastausten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota siihen, miten molempien aineistojen kerrontaa on eritelty ja tulkittu sekä mitä yhtäläisyyksiä ja eroja aineistojen kerronnassa ja kerronnan tehtävissä on havaittu. Lisäksi on arvioitu, miten vastauksessa on hyödynnetty ennakkomateriaalina annettua Noora Vaakanaisen artikkelia. Vastauksen kielellisestä ilmaisusta ja jäsentelystä on saanut pisteitä, jos kielellinen ilmaisu on ollut sujuvaa ja jäsentely selkeä ja argumentaatiota hyvin tukeva.

Koska Vaakanaisen artikkeli käsittelee *me*-muotoista kerrontaa ja molemmissa aineistoissa esiintyy *me*-muotoista kerrontaa, arvioinnissa on painotettu kokelaan erittelyä, tulkintaa ja vertailua aineistojen *me*-muotoisesta kerronnasta, mutta myös muut aineistojen kerrontaa koskevat havainnot on huomioitu arvioinnissa.

Mallivastaus ja pisteytys:

I Aila Meriluodon *Pommorommon* (aineisto 1) kerronta (0–8 p.)

- havainto *me*-muotoisesta kerronnasta ja erittely siitä, keihin *me*-pronomini viittaa (2 p.)
- havainto siitä, että aineistossa siirrytään välillä *me*-muotoisesta kerronnasta kerrontaan, jossa *me*-pronominin sijasta käytetään erisnimiä Matti ja Tytti (2 p.)
- havainto siitä, että aineiston loppupuolella palataan jälleen *me*-muotoiseen kerrontaan (1 p.)
- tulkinta *me*-kerronnan tehtävistä, esim. yhteisöllisyys, lasten kollektiivinen tapa ajatella ja kokea, *me* ja muut -asetelma (2 p.)
- muita mahdollisia huomioita kerronnasta (1 p.)

II Pirkko Saision *Pienimmän yhteisen jaettavan* (aineisto 2) kerronta (0– 8 p.)

- havainto *me*-muotoisesta kerronnasta aineiston alkupuolella, jossa *me*-pronomini viittaa kertojaan ja hänen perheeseensä (2 p.)
- havainto siitä, että *me*-muotoa korostetaan toiston ja asetelun avulla (1 p.)
- havainto siitä, että katkelmassa siirrytään *minä*-kerrontaan (2 p.)
- tulkinta *me*-kerronnan saamista tehtävistä, esim. *me* ja muut -asetelma (2 p.)
- muita mahdollisia huomioita kerronnasta (1 p.)

III Vertailu aineistojen kerronnasta (0–8 p.)

- havainto, että molemmissa aineistossa on *me*-muotoista kerrontaa (2 p.)
- tarkempaa vertailua aineistojen *me*-muotoisesta kerronnasta (2 p.)
- kerronnan tehtävien ja muiden kerronnasta tehtyjen havaintojen vertailua, esim. lapsinäkökulma, yhteisöllisyyden luominen, *me* ja muut -asetelma (4 p.)

IV Etukäteisaineistona olleen artikkelin hyödyntäminen (0–4 p.)

- Arvioinnissa on kiinnitetty huomiota siihen, onko vastauksessa hyödynnetty artikkelissa esiteltyjä käsitteitä, onko käsitteet määritelty ja miten onnistunutta niiden soveltaminen aineistoihin on. Lisäksi on kiinnitetty huomiota siihen, miten ja missä määrin artikkeleita on hyödynnetty pohdittaessa kerronnan tehtäviä aineistoissa.

V Kielellinen ilmaisu ja jäsentely (0–2 p.)

Osa 3. Suomalais-ugrilaiset kielet ja kulttuurit (30 p.)

Tehtävä: Aineisto-osioissa on esimerkkilauseita suomenunkarilaisten suomi–unkari-koodinvaihdosta. Tulkitse esimerkkilauseissa esiintyvää koodinvaihtoa Turusen artikkelin perusteella niin, että keskityt esimerkkien kieliopillisiin ja sanastollisiin seikkoihin sekä kielenmuutokseen. Hyödynnä Turusen artikkelin käsitteitä ja näkökulmia. (Huom! Turusen artikkelin terminologia on hieman vanhentunutta, nykyään puhutaan mieluummin monikielisistä käytänteistä, joilla ei ole niin negatiivista sävyä kuin sekakieli-termillä.)

Perustele ja havainnollista väitteesi aineistosta poimituilla esimerkeillä. Käytä esimerkkien yhteydessä annetun aineiston numerointia. (0–30 pistettä)

Aineisto on poistettu tekijänoikeussyistä.

Osan 3 tehtävän vastausten arvioinnissa on kiinnitetty huomiota siihen, miten lauseiden kielioppia on analysoitu ja miten kielioppianalyysi on liitetty Mikko Turusen artikkeliin koodinvaihdosta (alempana: MT), sen laukaisimista ja funktioista sekä siitä, millaisia johtopäätöksiä niiden perusteella on tehty. Pluspisteitä on voitu saada esim. huomioista sosiolingvistisen kontekstin puutteen vaikutuksesta analyysiin tai kielioppiainesten monitulkinnaisuudesta.

Esimerkkilauseiden pisteytys: Ks. erimerkkien kohdalla, yhteensä 0-27 p.

Alku- tai loppupohdinta: 0–3 p. Alku- tai loppupohdinnat vatjalaisten ja suomenunkarilaisten erilaisesta tilanteesta (vatja: pitkäaikainen kosketus venäjään ja inkeroiseen ja suomenunkarilaisilla maahanmuuttajina on oletettavasti paljon lyhyempi kosketus suomen kieleen), koodinvaihdon ja lainan erottamisen vaikeudesta ja tarpeellisuudesta/tarpeettomuudesta sekä siitä, että aihe, konteksti, osanottajat ym. vaikuttavat myös kaksikielisessä puheessa.

Mallivastaukset ja pisteytys

- **E1.** Sana *itsenäisyyspäivänä* on lauseessa suomeksi: juhlapäivät, päiväykset ym. lainautuvat helposti (vrt. MT vatja), mutta koska sanassa on suomen essiivi, se lienee koodinvaihtoa (+erottamisen tarpeellisuus/tarpeettomuus). **0–3p.**
- **E2.** Sana *aksentti* on perusmuodossa, sitä edeltää ja seuraa miettimistaukoja – mikä viittaa sanahakuun. Sen tuloksettomuus ja harmi siitä laukaisevat huudahduksen *hitsit kun en muista*. (Huom. tässä koodinvaihdon laukaisijana ei ole huudahdus, vaikka se on yleisesti tuttu laukaisijana, vaan huudahdus on seuraamus harmista). Sana *aksentti* voi olla myös metaforinen koodinvaihto: kun muistellaan (epämiellyttävää) tapahtumaa, siihen liittyvä sana (*aksentti*) tulee mieleen sillä kielellä, millä siitä on huomautettu puhujalle. **0–3p.**
- **E3.** *Salmiakikarkit* ja *lakritsit* ovat tyypillisiä suomalaisia karkkeja, ja jos niitä ei ole Unkarissa tai ne ovat erilaisia siellä, ne saattavat jo olla lainasanoja suomenunkarissa tai puhujan kielessä (vrt. MT). Näiden sanojen lainautumiseen viittaa se, että konjunktio *meg* ('ja') tulee niiden väliin unkariksi sekä se, että ne saavat myös unkarin määräisen artikkelin *a*. Molemmat sanat saavat unkarin verbin *szeret* 'tykätä' vaatiman objektin päätteän *-t*. (Mahdollinen lisäpiste pohdinnasta, olisiko kyse kuitenkin suomalaisesta monikosta ja sen huomaamisesta, ettei päätte ainakaan vastaa suomen *tykätä*-verbin mukaista elatiivia). **0–4 p.**
- **E4.** Lauseessa suomalaisen kaupan nimi [K-]*Citymarket* saa unkarinkielisen päätteän, mutta erisnimi laukaisee (vrt. MT) sieltä ostettavien tuotteiden nimet partitiiveineen suomeksi. Metaforinen koodinvaihto: kauppa on paikka, jossa tuotteiden nimet ovat hyllyillä suomeksi tai ostoslista on saatettu kirjoittaa suomeksi ja siksi referoidessaan puhuja muistaa ne suomeksi. Vaihtoehtoinen pohdinta: saattavatko suomalainen rahka ja kermaviili poiketa vastaavista unkarilaisista tuotteista, jolloin suomalaisella sanalla pyritään täsmällisyyteen. Ilmaisun ei tarvitse viitata kielenmuutokseen (kun taas venäjän sijapäätteiden käyttö vatjassa voi pitkän kielikontaktin seuraamuksena viitata kielenmuutokseen, MT). **0–3 p.**
- **E5.** Tässä monikielisessä lauseessa verbin etuliite ja määräinen artikkeli ovat unkariksi, jossa käytetään molempia, mutta suomen kielessä ei ole kumpaakaan. Taulukon mukaan etuliitteitä käytetään aspektin (loppuun suoritettu teko) tai suunnan ilmaisemiseen. Tässä *ki-*sopii molempiin ja se täsmentää verbin merkityksen. Verbi ja sen taivutus ovat suomeksi, objekti on joko suomeksi (monikollinen *-t* objekti) tai unkariksi (yksikön akkusatiivin *-t*). Objekti saa unkarilaisen määräisen artikkelin. Kyse voi olla myös puhujan kompetenssista: esim. sana *finni* tai *puristaa* saattavat olla (mahdollisesti nuorelle) puhujalle unkariksi tuntemattomia. Ilmaisua voidaan luokitella koodien sekoitukseksi (MT). MT:n mukaan se viittaa vatjalaisilla oman kielen heikentymiseen, kun sen sijaan maahanmuuttajina suomenunkarilaisilla ei ole yhtä pitkiä kontakteja suomen kanssa kuin vatjalaisilla venäjän tai inkeröisen kanssa. (Mahdollinen lisäpiste: *-t* aineksen monitulkinnaisuudesta.) **0–4 p.**
- **E6.** Lauseessa lukusana on suomeksi. Puhuja pitää tauon ennen vaihtoa, mikä voi viitata sanahakuun. Jos kouluopetus on ollut suomen kielellä puhujalla, sen myötä numerot lainautuvat helposti puhujan kieleen. Lauseessa erisnimi *Lauri* voi olla myös koodinvaihdon laukaisevana tekijänä. (MT). **0–2 p.**

- **E7.** Päälause (nézd 'katso') on unkariksi, mutta sivulauseessa pääinformaation sanat (*jättiläinen* ja *sormi*) ovat suomeksi. Sanajärjestys ei ole suomen kielen mukainen, joten on todennäköisesti unkarilainen. Unkarin määräinen artikkeli *a* ja olla-verbin puute (ks. taulukon informaatio) sitoo ilmaisun unkarin kielioppiin. Puhuja ei pidä miettimistäukoa, ei hae sanoja, joten ilmaisussa käytetyt suomenkieliset sanat voisivat olla (tilapäis)lainoja puhujan puheessa. Syy voi olla myös metaforinen (yllättävät tilanteet voivat aiheuttaa siirtymisen toiseen kieleen) tai (mahdollisesti nuoren) puhujan sananvarasto ei riitä unkariksi. **0–4 p.**

- **E8.** Sanahaku (*päivystys*) aiheuttaa koodinvaihdon. Yhteiskunnallinen/virallinen aihepiiri ja paikka (sairaanhoito, päivystys) kaksikielisellä puhujalla saattaa olla paremmin hallussa enemmistökielellä (vrt. vatjalaiset, MT): puhuja ei tiedä (tai äkkiä ei muista) siihen liittyviä sanoja vähemmistökielellä. Sanahakuun viittaavat myös tauot ja se, ettei sanaa *päivystys* taivutettu kummallakaan kielellä. Sana *päivystys* saattoi laukaista myös lauseen jatkumisen kokonaan suomen kielellä. Mahdollinen selitys metaforisesta koodinvaihdosta: referoinnin kohde *päivystys* paikkana ja assosiaatio siellä käytettyyn kieleen (vrt. MT). **0–3 p.**

- **E9.** Sana *karkkipäivä* on hyvin suomalainen ilmiö, sillä ei taida olla vastinetta unkariksi. Nominatiivimuotoinen sana sopii ensimmäiseen lauseeseen, jonka kielioppi on unkarin (vrt. olla-verbin puute). Jälkimmäisessä lauseessa verbi on unkariksi (*játszotam*), mutta verbiä täydentävät adverbialit taivutuksineen (*pleikkarilla* ja *salaa*) ovat suomeksi. Moderniin tekniikkaan liittyvät sanat saattavat puuttua vähemmistökielestä (MT), sana on ilmeisesti opittu suomeksi tai sitä ilmaisua käytetään paljon enemmän suomeksi esim. kavereiden kesken pelatessa. (Mahdollinen lisäselitys: koska puhujalta kiellettiin karkkipäivä pelaamisen takia, puhuja on todennäköisesti lapsi, joten saattaa olla, että rangaistuksen mahdollisesti antanut aikuinen on suomenkielinen, jolloin kyse olisi assosiaatiosta muistelun kohteena olevan tapahtuman aikana käytetystä kielestä.) **0–4 p.**

- **Toisentyypisessä jaottelussa** yläkategorioina ovat Turusen artikkelin jaottelu ja lauseet sijoitetaan kielioppianalyysiin seuraavien pääkategorioiden alapuolelle:
 1. Koodinvaihto ja laina
 2. Erisnimet koodinvaihdon laukaisimina,
 3. Metaforinen koodinvaihto (referointi, muistelu ja sisältöön liittyvät assosiaatiot, huudahdusrutiinit, yllättävät tilanteet, koodinvaihto toistona),
 4. Koodinvaihto ja kielenmuutos. **Pisteet:** saman periaatteen mukaan kuin ensimmäisessä jaottelussa (lauseiden sijoittaminen oikeiden kategorioiden alle ja niiden analyysi: yhteensä **0–27 p.** sekä lisäpohdinta: **0–3 p.**).